

**İÇBATI ANADOLU'DAKİ SEYİTÖMER HÖYÜĞÜ'NÜN
ERKEN TUNÇ ÇAĞ III BİRLEŞİK KAPLARI***

**THE EARLY BRONZE AGE III MULTIPLE POTS FROM THE SEYİTÖMER
HÖYÜK IN THE INLAND WESTERN ANATOLIA**

Asuman KURU**

Özet

İçbatı Anadolu'da yer alan Seyitömer Höyük, bulunduğu konum ile birlikte M.Ö. 3. bin yılda, özellikle Erken Tunç Çağ III'de hem mimarisi hem de diğer buluntuları ile oldukça önemli bir yere sahiptir. Çalışmadaki amacımız, Seyitömer Höyük ETÇ III seramikleri repertuarı içinde bulunan birleşik kapların hem tipolojik hem de kültürel özelliklerini belirterek, Anadolu'da ETÇ yerleşimlerinde ele geçen diğer birleşik kaplarla benzerliklerini ve özgünlüklerini ortaya koymaktır. Yapılan değerlendirmeler neticesinde, anılan kaplar, Batı Anadolu ile Kilikya arasındaki kültürel ve olası ticari ilişkileri yansıtmakta, ayrıca Seyitömer Höyüğü'nün Kervan Yolu güzergâhındaki bir diğer anahtar yerleşim olduğunu vurgulamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Erken Tunç Çağ, İçbatı Anadolu, Seyitömer Höyük, Birleşik Kaplar

Abstract

Seyitömer Höyük, located in Inland Western Anatolia, it has a very important place with both architecture and other finds especially in the Early Bronze Age III, in the third millennium BC. Our aim in this study is to reveal the similarities and specificities of the multiple pots found in the EBA settlements in Anatolia by specifying both typological and cultural characteristics of the multiple pots in the repertoire of Seyitömer Höyük EB III ceramics. As a result of the assessments, the pots mentioned reflect the cultural and possible commercial relations between Western Anatolia and

* Bu çalışma, yazar tarafından Haziran 2016'da, Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Arkeoloji bilim dalında tamamlanan doktora tezinin seramik malzemeleri arasında yer alan bir grup seramiğin değerlendirmesini kapsamaktadır. Tez içeriğini oluşturan tüm seramikleri çalışmam konusunda izin veren Prof. Dr. A. Nejat BİLGİN'e ve tez çalışması süresince desteklerini esirgemeyen Prof. Dr. Serap YAYLALI'ya teşekkürlerimi sunarım.

** Dr. Asuman KURU, Dumlupınar Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Arkeoloji Bölümü, Kütahya, Türkiye, asumankuru@gmail.com

Cilicia and also show that Seyitömer Höyük is another key settlement on the Caravan Route.

Key Words: Early Bronze Age, Inland Western Anatolia, Seyitömer Höyük, Multiple Pots

Giriş

Arkeoloji'nin ilk amacı, kaydetmek, tanımlamak ve sınıflamak; geçmiş toplulukların davranışlarını tanımlamak ve bu davranışların nedenlerini anlamaktır. Çanak-çömlek bölgeler arası etkileşimin yansıyabileceği hem en kolay ulaşılabilir/fark edilebilir hem de tercih konusunda sınırların çok daha geniş olduğu buluntuların en başında gelmektedir. Burada bahsedilen sınır beğeni, kullanım amacı, teknik özellikler çerçevesinde çizilebilmektedir. Dolayısıyla kültür bölgeleri üzerinde çalışan tüm araştırmacılar, çanak-çömlek gruplarının dağılım ve yayılımlarını göz önünde bulundurarak değerlendirme yoluna gitmişlerdir. Seyitömer Höyük seramiklerinin bir parçası olan birleşik kaplarla birlikte Erken Tunç Çağ III'de Batı Anadolu ile Kilikya arasındaki kültürel bağın kilit yerleşimlerinden birinin tanımlanmasını sağlayabilme umudundayım.

Seyitömer Höyük, Kütahya İl merkezinin 25 km. kuzeybatısında, Çelikler Seyitömer Linyit İşletmesi rezerv sahası içerisinde, eski Seyitömer Kasabası'nın bulunduğu alanda yer almaktadır. Yaklaşık 150x140 m. ölçülerinde olan höyüğün orijinal yüksekliği 23,5 m.'dir¹. Seyitömer Höyüğü'nün bulunduğu alan Pliosen Dönem bir göl oluşumudur. Tortul kayalar, konglomera, mavi yeşil renkli killi tabaka ve ana kömür damarından oluşmaktadır. Kömür damarının tavanı marndır. Havza genel olarak büyük çapta tektonik hareketlere maruz kalmıştır².

Seyitömer Höyük kazı çalışmalarını Eski ve Yeni Dönem kazıları olarak iki dönemde değerlendirmek mümkündür. Eski Dönem kazıları 1989-1993 yılları arasında Eskişehir ve Afyon Müze Müdürlükleri tarafından sürdürülmüştür. 1989 yılı kazı çalışmaları sonucu, M.S. 3. yüzyıl, M.Ö. 6. yüzyıl, Hellenistik Dönem, Orta Tunç Çağ, Erken Tunç Çağ³; 1990 yılı çalışmalarında, Roma Dönemi, Hellenistik Dönem, Erken Tunç Çağ⁴; 1991 yılı kazılarında Roma Dönemi, Hellenistik Dönem, Klasik Dönem⁵; 1992 yılında, Geç Roma, Hellenistik, Erken Tunç Çağ⁶; 1993 yılında, Roma Dönemi, Hellenistik Dönem, Erken Tunç Çağ⁷ mimari kalıntı ve buluntularla karşılaşmıştır. Yeni Dönem kazıları 2006-2014 yılları arasında Dumlupınar Üniversitesi Arkeoloji Bölüm Başkanı Prof. Dr. A. Nejat BİLGİN başkanlığında ve Dumlupınar Üniversitesi öğretim elemanları tarafından gerçekleştirilmiştir.

Seyitömer Höyük'te 2006-2014 yılları arasında yapılan Yeni Dönem kazılarında ortaya çıkarılan Erken Tunç Çağ tabakasının stratigrafik sonuçları aşağıdaki gibidir⁸:

V.Tabaka (Erken Tunç Çağ: M.Ö. III. Bin)

¹ Bilgen vd., 2011a: 367.

² Aydın, 1991: 191, 192.

³ Aydın, 1991: 194, 195.

⁴ Topbaş, 1992: 12, 13, 15.

⁵ Topbaş, 1993: 2-4.

⁶ Topbaş, 1994: 300.

⁷ İlaslı, 1996: 2, 3.

⁸ Bilgen vd., 2015: iv, v.

V-A: Geç Evre (M.Ö. 2150-2000) Erken Tunç Çağ III

V-B: Orta Evre (M.Ö. 2250-2150) Erken Tunç Çağ III

V-C: Erken Evre (M.Ö. 2350-2250) Erken Tunç Çağ III

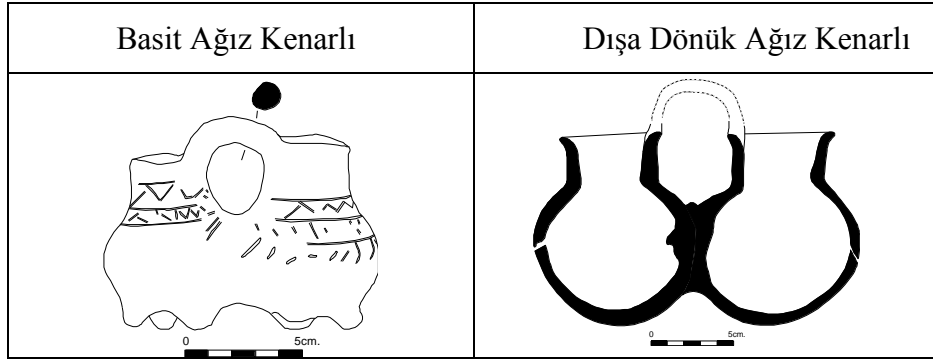
V-D: Erken Tunç Çağ II

1. Birleşik Kapların Form ve Bezeme Özellikleri

Seyitömer Höyük birleşik kapları yedi adet olup, ikili birleşik çömlekler, üçlü birleşik testi ve ikili birleşik tabaktan oluşmaktadır. Söz konusu kapların, tipolojik ve kültürel-ticari ilişkileri değerlendirilerek genel sonuçlara varılabilir.

1.1. İkili Birleşik Çömlekler

İki çömleğin gövdelerinden birleştirilmesiyle şekillendirilmiş olan birleşik kap tipi, içte ağız kenarlarından yukarıda birleşen sepet kulplu olarak üretilmiştir. Basit ağız kenarlı üç ayaklı olan bir örnek dışında diğer örnekler dışa dönük ağız kenarlıdır. Söz konusu gruplar -üç ayaklı hariç- halka ya da yuvarlak diplidir⁹.

Tablo 1: İkili birleşik çömleklerde form çeşitliliği

İkili birleşik çömleklerde yiv, çentik, kazıma ve kabartma bezeme teknikleri uygulanmıştır.

İkili birleşik çömleklerin, yiv ve çentik bezemenin bir arada kullanıldığı örneklerden, bir örnekte, kaplardan birinin dışa bakan yan yüzünde dikey iki adet yiv arasında oluşturulan panelde ikişerli ve üçerli gruplar halinde yana yatık yiv bezeme ve yivlerin çevresinde yatay ve dikey çentik bezemeler ile oluşturulmuş bir bezek grubu vardır. Diğer kabın ön ve arka yüzünde birer adet dikey yiv ve yivlerin her iki yanında yatay alt alta sıralı çentik bezemeler vardır. Aynı kabın dışa bakan yan yüzünde üç adet dikey yiv arasında iki panel oluşturulmuş ve panel içleri üçerli ve altışarlı yana yatık kısa yiv grupları oluşturulup yivlerin çevresinde çentik bezeme sıraları görülür¹⁰ (Fig.1.d).

Diğer örnekte ise ağız kenarının altında bir adet yatay yiv ve yivin altında yan yana sıralı çentik bezeme vardır. Kabın ön ve arka yüzünde, her iki kabın gövde ortasında dikey ve bu dikey yivlerin ortasından başlayan ve kapların birleşim yerinde son bulan yatay birer adet yiv vardır. Yivlerin her iki yanında yatay ve dikey yan yana

⁹ Kuru, 2016: 97.

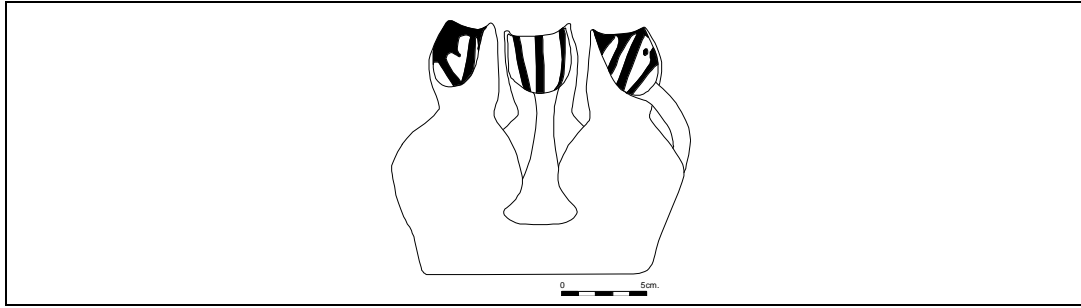
¹⁰ Kuru, 2016: 99.

sıralı çentik bezemeler görülür. Kapların dışa bakan yan yüzlerinde iki dikey yiv arasında dalga bezeme ve çevrelerinde doldurma motifi olarak yatay ve dikey çentik bezeme grubu yer alır. Bu bezemelerin üzeri astarlanmamıştır¹¹ (Fig.1.e).

Kazıma bezeme ve yiv bezemenin birlikte uygulandığı örnekte, kaplardan birinin boyun altı iki panele ayrılmış birinin içi zikzak bezekli diğeri yan yana üç adet dikey yivden oluşan bezeme grubu yer alır. Bu bezeme altında ise yan yana yay şeklinde bezeme vardır. Diğeri boyun kısmı iki panele ayrılmış, içleri zikzaklarla bezenmiş olup, bu bezeme altında ise yan yana yay şeklinde bezeme yapılmıştır (Fig.1.b). Kabartma bezemeli örnekte gövde üzerinde boynuz motifi uygulanmıştır¹² (Fig.1.c).

1.2. Üçlü Birleşik Testi

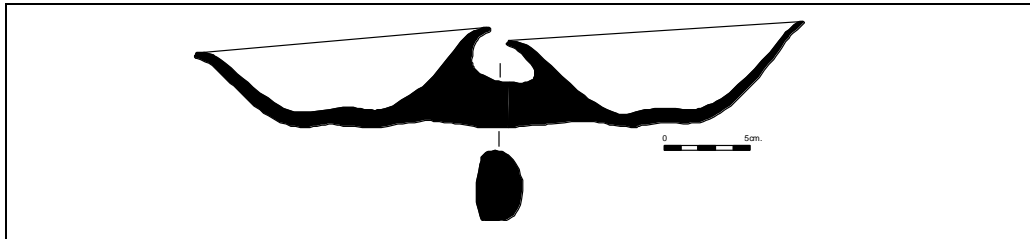
Gaga ağızlı üç testinin alt kısmı, içi boş boru haline getirilmiş hamurun iki açık ucunun birbirine birleştirilmesiyle oluşturulan halka ile birleştirilmiştir. Gagaları ve kulpları aynı yönde olan üç gaga ağızlı testinin ve halkanın iç hazneleri birbiri ile bağlantılı şekilde yapılmıştır. Testiler, kesik gagalı, ağızdan gövdeye bağlanan dairesel kesitli dikey kulplu, dip kısımları ise halka üzerine oturtulmuştur. Üçlü birleşik testide, astar boya bezeme, gaganın iç kısmına akıtılarak bezenmiştir¹³ (Fig.1.f).

Tablo 2: Üçlü Birleşik Tabak formu

1.3. İkili Birleşik Tabak

İki tabak uzunca dörtgen kesitli bir kol ile bağlanarak üretilmiş bir birleşik kap tipidir. Dışa dönük ağız kenarlı derin tabaklar, iç bükey diptir¹⁴ (Fig.1.g).

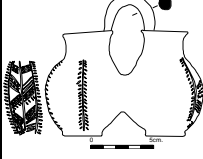

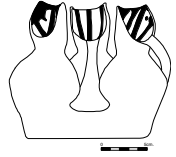
Tablo 3: İkili birleşik tabak formu

¹¹ Kuru, 2016: 99.

¹² Kuru, 2016: 99, 100.

¹³ Kuru, 2016: 97, 98, 100.

¹⁴ Kuru, 2016: 98.

V. TABAKA ETÇ III	Yiv-Çentik	Kazıma-Yiv	Kabartma	Astar Boya
C EVRESİ	-	-		-
B EVRESİ			-	-
A EVRESİ	-	-	-	

Tablo 4: Seyitömer Höyük Erken Tunç Çağ III birleşik kaplarının bezeme tekniklerinin evrelere göre dağılımı

2. Birleşik Kapların Hamur ve Yüzey Özellikleri

Birleşik kaplarda hamur içindeki katkı maddelerinde en yoğun kum, mika ve şamotun kullanıldığı görülmektedir. Cidar kalınlıkları 0,7-1,2 cm. arasında değişiklik göstermektedir. İkili birleşik çömleklerde basit ağız kenarlı örnek açık kırmızı, dışa dönük ağız kenarlı grupta pembe, kırmızımsı sarı, açık kırmızı hamur rengindedir. Üçlü birleşik testi açık kırmızı, ikili birleşik tabak örneği ise pembe hamur rengine sahiptir. Birleşik kapların, en yoğun kırmızı ve tonlarında, daha az örnekte pembe renkte hamurlar ile şekillendirildiği anlaşılmaktadır¹⁵.

İkili birleşik çömleklerden basit ağız kenarlı örnek kırmızı, dışa dönük ağız kenarlı grubu %50 kırmızı, %25 kahverengi, %25 açık kırmızı; üçlü birleşik testi örneği kırmızı; ikili birleşik tabak ise kırmızı astar rengindedir¹⁶.

Birleşik kapların astar renklerinde en çok kırmızı ve tonlarının ardından ise daha az oranda kahverenginin uygulandığı görülmektedir.

3. Birleşik Kapların Pişirilme Kaliteleri ve Yapım Teknikleri

İkili birleşik çömlekler, üçlü birleşik testi ve ikili birleşik tabak, özel kullanıma sahip olmasından kaynaklı, tümü iyi pişirilme kalitesine sahiptir. İkili birleşik çömlekler ve üçlü birleşik testi kalıp ile birlikte alınan killerin, dikey şekilde iki gövde parçasının birleştirilmesiyle üretilmiştir. İkili birleşik tabak ise el yapımıdır¹⁷.

¹⁵ Kuru, 2016: 98.

¹⁶ Kuru, 2016: 99.

¹⁷ Kuru, 2016: 100, 101.

Seyitömer Höyük Erken Tunç Çağ III seramikleri arasındaki birleşik kapların, alt gruplar ile birlikte evrelere dayalı dağılımları incelenerek, ikili birleşik çömlekler %60 oranında V-B Evresi, %20 oranında V-A Evresi, %20 oranında V-C Evresi'nde; üçlü birleşik testi V-A Evresi'nde; ikili birleşik tabak V-B Evresi'nde kullanım gördüğü anlaşılmaktadır. Birleşik kapların en yoğun kullanım gördüğü evrenin orta evre V-B olduğu görülmektedir. Dini yapının ve saray yapısının birlikte yer aldığı evre olan V-B Evresi'nde anılan kapların sayısının artışıdaki neden olarak, yönetim etkisinin ve dini inanışların üretimi yönlendirmiş olabileceği gösterilebilir¹⁸.

4. Birleşik Kapların Buluntu Konumları

Seyitömer Höyüğü'nün geç evresi olan V-A Evresi'nde 26 no.lu mekânda kuzey alanda ele geçen **birleşik kap** (Fig.1.f) ile birlikte aynı mekân içinde doğuda (iki) çanak, kuzeydoğuda (dört) testi, (iki) üç ayaklı çömlek (pişirme kabı), (bir) çömlek; ocak çevresinde (bir) küp; kuzeyde (üç) kapak, (iki) üç ayaklı çömlek (pişirme kabı); kuzeybatıda (bir) kapak, (bir) çömlek; güneyde (dört) çanak, (iki) küp, (bir) üç ayaklı çömlek (pişirme kabı) tespit edilmiştir¹⁹. Söz konusu mekânın depo olarak kullanılmış olabileceği düşünülmektedir. V-A Evresi'nde ele geçen diğer **birleşik kap** (Fig.1.a) herhangi bir mekân buluntusu olmayıp, L-12 plankaresinin doğusunda tespit edilmiştir.

Orta Evre V-B Evresi'nde höyüğün merkezinde konumlandırılmış tapınak kompleksi olarak adlandırılan ve dört odadan oluşan yapıda **birleşik kap** (Fig.1.g) ana oda içinde kuzeydoğu köşesinde yer almakta olup anılan kap ile birlikte kuzeydoğuda (üç) rhyton, (iki) çanak, (iki) testi, (üç) testi-libasyon kabı; kuzeybatı köşede (bir) küp; kapı eşiğinde (bir) çanak; ön oda içinde seki üzerinde (bir) çanak, (bir) kapak yer almaktadır²⁰.

V-B Evresi'nde yönetici sınıfı yansıtan saray yapısında depo mekânlarından 51 no.lu mekânda (ana mekân), A odasında batıda (yedi) çanak, (iki) küp; doğuda (beş) çanak; güneydoğuda (yirmi iki) çanak, (bir) küp, (dört) testi; platform üzeri (bir) çömlek, (bir) üç ayaklı çömlek (pişirme kabı), (bir) tankard; kuzeydoğuda (beş) tabak, (yedi) çanak; ocak önünde (üç) çanak, (iki) testi; B odasında kuzeyde (altı) tabak, (üç) çanak, (iki) testi, (iki) minyatür kap, (bir) küp, (bir) üç ayaklı çömlek (pişirme kabı), (bir) **birleşik kap** (Fig.1.d) yer almaktadır²¹. Diğer bir depo mekânı olan 53 no.lu mekânda, kuzeybatıda (dört) çanak, (bir) kapak; kuzeyde (üç) çanak, (iki) testi, (iki) küp, (bir) üç ayaklı çömlek (pişirme kabı), (bir) **birleşik kap** (Fig.1.e), (bir) minyatür kap, (bir) kapak; kuzeydoğuda (yedi) çanak, (bir) küp, (bir) çömlek; doğuda (dört) çanak, (üç) testi, (bir) küp; güneydoğuda (on) çanak, (iki) kapak, (iki) küp, (bir) testi ele geçmiştir²².

V-B Evresi'nde mekân buluntusu olmayan bir diğer **birleşik kap** (Fig.1.b) ise K-10 plankaresinde ele geçmiştir. V-C Evresi'nde ele geçen **birleşik kap** (Fig.1.c) ise K-11 plankaresinde tespit edilmiştir.

¹⁸ Kuru, 2016: 101.

¹⁹ Bilgen vd., 2011b: 482, 483.

²⁰ Bilgen vd., 2013: 105-107.

²¹ Bilgen vd., 2011b: 536-538.

²² Bilgen vd., 2011b: 544-546.

Değerlendirme

Erken Tunç Çağ III kapları arasında az sayıda örneklere sahip olan ve Seyitömer Höyük'te üç alt gruba ayrılan birleşik kapların, daha çok ritüellerde kullanılmış olabileceği düşünülmektedir. Üçlü birleşik testi (*Fig.1.f*) ve ikili birleşik tabağın (*Fig.1.g*) yakın benzerlerinin olmaması, Batı Anadolu Erken Tunç Çağı'nın özgün kapları olduğunu göstermektedir.

İkili birleşik çömleklerin (*Fig.1.a, b*) benzeri: iki ayaklı olarak Troya'da²³ (V. Şehir) ve Gözlükule'de²⁴ bulunmaktadır. Ancak birleşik kaplar Beycesultan'da 3a döneminde, ikili birleşik çanak²⁵ ve 3b döneminde üçlü birleşik çanak²⁶ şeklindedir. İkili birleşik testi örneği Troya'da²⁷ (II. Şehir) mevcuttur. Alt kısmı dairesel, üçlü birleşik bardak Troya'da²⁸ (IV. Şehir) bulunmaktadır. İkili birleşik tabak, sadece kapların alt kısımlarından eklentilerle birleştirilmesi özelliği ile Çeşme-Bağlararası'ndaki üçlü birleşik çanak²⁹ ile benzerdir. Ayrıca Karataş-Semayük'teki ikili birleşik çanak³⁰, iki kap arasındaki tek kulp özelliği ile ikili birleşik çömlekler ile benzeşmektedir. Aphrodisias Müzesi'ndeki Karahisar buluntuları arasında yer alan ikili ve üçlü birleşik kaplar³¹ da Batı Anadolu'nun önemli birleşik kapları olarak bilinmektedir (*Harita 1*).

Seyitömer Höyüğü diğer Batı Anadolu yerleşimlerinden ayıran önemli unsurlar arasında ilk sırayı alabilecek özelliği, kalıp yapımı tekniğinin seramiklerin üretiminde kullanılmış olmasıdır. Sözü edilen teknik, çömlekler, testiler, birleşik kaplar, libasyon kapları ve rhytonların üretiminde uygulanan yapım tekniğini oluşturmaktadır. Bu seramikler, küresel gövdeli olmalarından ötürü, iki gövde parçasına ait kilin kalıplardan alınarak, birleştirilmesi ile üretilmişlerdir. Dolayısıyla kalıp yapımı tekniğinin³² uygulandığı kapların küresel gövdeye sahip oldukları tespit edilmiştir.

İnsanların ve materyal kültürün birbirini ortaklaşa ürettiği düşüncesinden³³ hareketle, Seyitömer Höyük ETÇ III seramiklerinin, yerleşimin toplumsal kimliğini yansıttığını düşünebiliriz. Buradan yola çıkarak, yerleşimde nitelik ve nicelik açısından en yoğun üretimi gerçekleştirilmiş materyalin seramik olması dolayısıyla, diğer yerleşimler arasında kültürel kimliğini seramikler yolu ile ortaya koymuş olduğu anlaşılmaktadır.

Erken Tunç Çağ III'teki "Büyük Kervan Yolu" olarak adlandırılan güzergâhın³⁴ Kilikya ile Kuzeybatı Anadolu arasındaki, Gözlükule, Seyitömer ve Troya gibi anahtar yerleşimlerden biri olduğu öne sürülen Küllüoba³⁵, yerleşimdeki özellikle çark yapımı seramikler (depas, tankard, A2 tabağı, Suriye şişesi, amphora) ile söz konusu

²³ Schliemann, 1881: 582, No.1332.

²⁴ Goldman, 1956: Pl.278.622.

²⁵ Lloyd-Mellaart, 1962: Fig. P.52.19

²⁶ Lloyd-Mellaart, 1962: Fig. P.67.5A.

²⁷ Schliemann, 1881: 294, No.161.

²⁸ Schliemann, 1881: 540, No.1110.

²⁹ Şahoğlu vd., 2014: 185, Çiz.5b.

³⁰ Mellink-Angel, 1966: Pl.61, Fig.30.

³¹ Yaylalı-Akdeniz, 2002: Lev.12, Fig.38, 39, 40.

³² Seyitömer Höyük'teki kalıp yapımı seramikler ile ilgili ayrıntılı bilgi için bkz. Sandalcı-Bilgen, 2015.

³³ Hodder-Hutson, 2010: 15.

³⁴ Efe, 2007: 47-64.

³⁵ Efe, 2004a: 96; Efe-Ay-Efe, 2007: 258.

güzergâhın önemli kolonilerinden birini oluşturmaktadır. Küllüoba'ya ortalama 80 km. mesafedeki Seyitömer Höyüğü'nün penceresinden "Büyük Kervan Yolu" önerisine baktığımızda ise çark yapımı seramikler bağlamında sadece depas³⁶ ve tankardları görebiliyoruz. Bu bağlamda, Seyitömer Höyüğü önemli kolonilerden biri olarak ön plana çıkaran seramik grubunun depas ile tankardların yanı sıra ritüel kaplar arasında yer alan ve söz konusu yolun bir diğer önemli yerleşimi olan Gözlükule'de de bulunan, birleşik kapların da bu ticaret ağında ayrıcalıklı bir yere sahip olduğu önerilebilmektedir. Kilikya ile Troya arasındaki kara bağlantısının geçiş/kesişme noktasında yer alan Seyitömer Höyüğü'nün konum ve ilişki bağları, Batı Anadolu'nun kuzeybatı kısmında yer alması dolayısıyla kara yolu ile gerçekleştirilen olası ticari faaliyetlerin güzergâhı üzerindeki önemli bir merkez olduğunu göstermektedir.

Erken ETÇ III'de uzak bölgelerarası ticaretin daha yoğun yaşandığı vurgulanmakta ve yerel özelliklerin ortadan kalkmaya başladığı düşünülmektedir. Bu dönemdeki Büyük Kervan Yolu'nun³⁷ izlerinin Küllüoba yerleşiminde net bir şekilde görüldüğü önerilmektedir. Söz konusu yerleşimde ele geçen çark yapımı yalın çanak çömlek ve Suriye şişesi taklitleri ile ayak şeklindeki mühürler Kilikya yönünden gelen etkileri göstermektedir³⁸. Troya ve Gözlükule arasındaki bağlantının büyük bir ihtimalle kara üzerinden olduğu³⁹ fikrinden yola çıkarak, Seyitömer Höyük coğrafi olarak, Batı Anadolu ile Kilikya, Batı Anadolu ile Orta Anadolu arasında geçiş noktası olması dolayısıyla, önemli bir istasyon/koloni olabileceği düşüncesini doğurmaktadır. Batı Anadolu koloni yerleşmesi olarak adlandırılan Kanlıgeçit⁴⁰, bu ticari ve kültürel ilişkilerin Trakya'ya kadar ulaşmış olabileceğini göstermektedir.

Bu noktada, Seyitömer Höyük, Batı Anadolu Erken Tunç Çağ'ında hem konumu hem de buluntuları ile oldukça önemli bir anahtar yerleşimdir ve Batı Anadolu'da dönemin coğrafi ve kültürel bakımdan stratejik noktasında yer alan olasılıkla merkezi bir koloni idi.

³⁶ Bilgen-Kuru, 2016: 1-23.

³⁷ Efe, 2007: 47-64.

³⁸ Efe, 2004b: 21, 22.

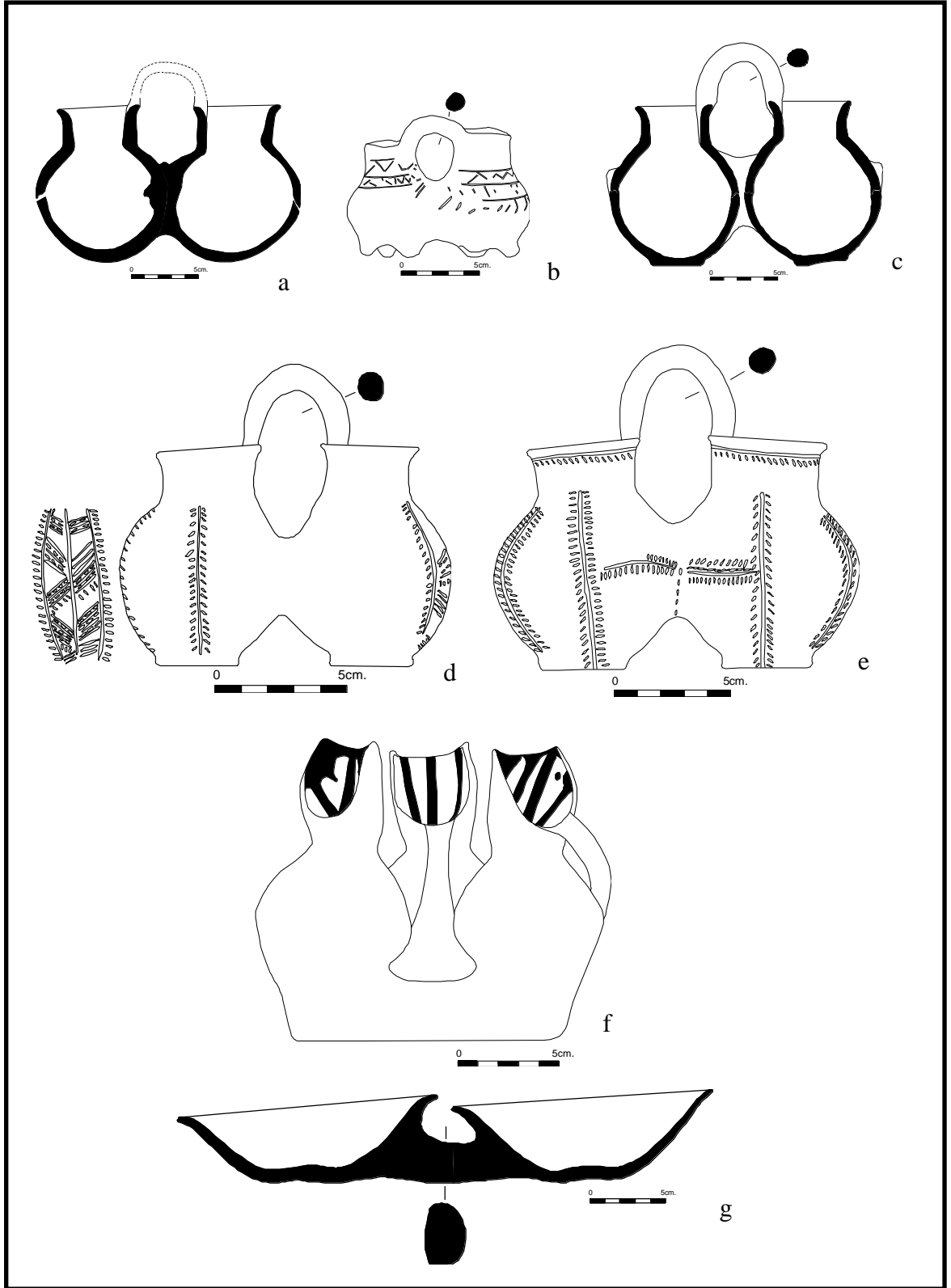
³⁹ Schachner-Schachner, 1995: 311.

⁴⁰ Özdoğan, 1997: 10; Özdoğan vd., 1998: 135.

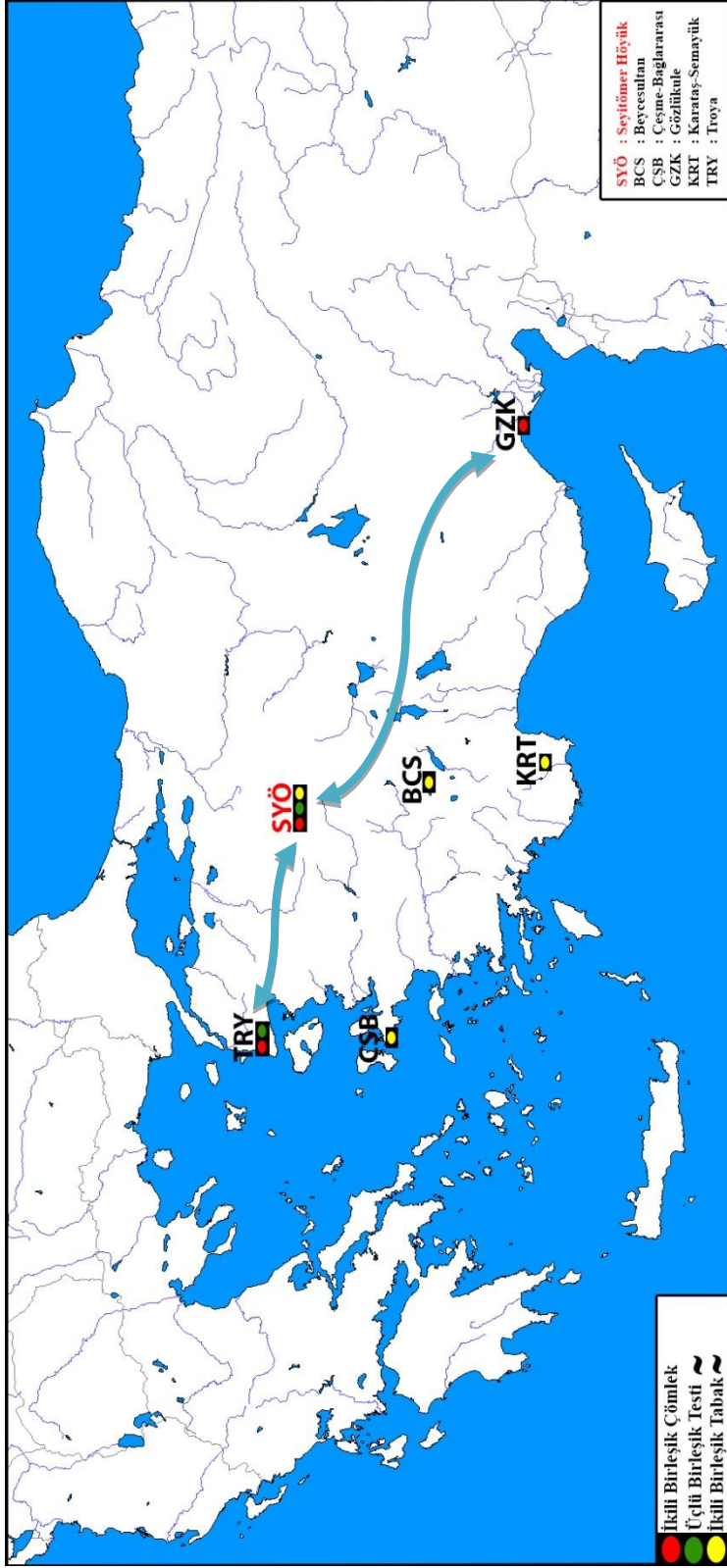
KAYNAKÇA

- AYDIN, N. 1991, "Seyitömer Höyük Kurtarma Kazısı 1989", *I. Müze Kurtarma Kazıları Semineri*, Ankara, 191-204.
- BİLGİN, A.N.-COŞKUN, G.-BİLGİN, Z.-YÜZBAŞIOĞLU, N.-KURU, A. 2011a, "Seyitömer Höyüğü 2009 Yılı Kazısı", *32. KST, I. Cilt*, Ankara, 367-380.
- BİLGİN, A.N.-COŞKUN, G.- KURU, A.- YÜZBAŞIOĞLU, N.-SİLEK, S.-ÇIRAKOĞLU, S.- ÖZCAN, F.Ç.-AKALIN, M. B.-DİKMEN. 2011b, "Seyitömer Projesi 2010 Yılı Kazı Sonuç Raporu", A. N. Bilgen (Ed.), *Seyitömer Höyük Kazısı Ön Raporu (2006-2010)*, Kütahya, 373-571.
- BİLGİN, A.N.-COŞKUN, G.-BİLGİN, Z.-ÜNAN, N.-SİLEK, S.-ÇIRAKOĞLU, S.-ÖZCAN, F.Ç.-KURU, A.-KUZU, Z.-AKALIN, M. B.-DİKMEN, B. 2013, *Seyitömer Höyük 2011 Kazı Raporu*, A. N. Bilgen (Ed.), *Seyitömer Höyük Kazısı Ön Raporu (2011-2012)*, Kütahya, 1-199.
- BİLGİN, A.N.-COŞKUN, G.-COŞKUN-ÇEVİRİCİ, F.-ÖZBAY, F.-BİLGİN, Z.-ÇIRAKOĞLU, S.- KURU, A.-ÖZCAN, F.Ç.-ERDİNÇ, Z.-AKALIN, M. B.-DİKMEN, B. 2015, "2014 Yılı Kazı Raporu", A. N. Bilgen (Ed.), *Seyitömer Höyük Kazısı Ön Raporu (2013-2014)*, Kütahya, 1-357.
- BİLGİN, A.N.-KURU, A. 2016, "A Group of Depas Amphikypellon from Seyitömer Mound", *Anadolu/Anatolia 41*, 1-23.
- EFE, T. 2004a, "Pottery Distribution within the Early Bronze Age of Western Anatolia and its Implications Upon Cultural, Political (and Ethnic ?) Entities", M. Özbaşaran, O. Tanındı ve A. Boratav (Ed.), *Güven Arsebük İçin Armağan Yazıları*, 87-103.
- EFE, T. 2004b, "Kültür Gruplarından Krallıklara: Batı Anadolu'nun Tarihöncesi Kültürel ve Siyasal Gelişim Profili", *Colloquium Anatolicum III*, 15-29.
- EFE, T. 2007, "The Theories of the "Great Caravan Route" Between Cilicia and Troy: The Early Bronze Age III Period in Inland Western Anatolia", *Anatolian Studies 57*: 47-64.
- EFE, T.- AY-EFE, D. Ş. M. 2007, "The Küllüoba Excavations and the Cultural/Political Development of Western Anatolia Before the Second Millennium BC", M. Alparslan, M. Doğan-Alparslan, H. Peker (Ed.), *Belkıs Dinçol ve Ali Dinçol'a Armağan*, 251-267.
- GOLDMANN, H. 1956, *Excavations at Gözli Kule, Tarsus, Volume II-Plates, From the Neolithic through the Bronze Age*, Princeton, New Jersey.
- HODDER, I.-HUTSON, S. 2010, *Geçmiş Okumak: Arkeolojiyi Yorumlamada Güncel Yaklaşımlar*, (Çev. B. Toprak ve E. Rona), Cambridge University.
- İLASLI, A. 1996, *Seyitömer Höyüğü 1993 Yılı Kurtarma Kazısı, VI. Müze Kurtarma Kazıları Semineri*, 1-20.
- KURU, A. 2016, *Seyitömer Höyük Erken Tunç Çağ III Seramiği'nin Batı Anadolu Erken Tunç Çağı'na Katkıları*, Adnan Menderes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Aydın.
- LLOYD, S.-MELLAART, J. 1962, *Beycesultan Vol. I, The Chalcolithic and Early Bronze Age Levels*, London.

- MELLINK, M. J.-ANGEL J. L. 1966, "Excavation at Karataş-Semayük in Lycia", 1965, *American Journal of Archaeology*, Vol.70, No.3, 245-257.
- ÖZDOĞAN, M. 1997, "Kırklareli Kazıları (Aşağıpınar ve Kanlıgeçit Höyükleri)", *Arkeoloji ve Sanat Dergisi*, Sayı 77, 2-11.
- ÖZDOĞAN, M.-PARZINGER, H.-KARUL, N. 1998, "Kırklareli Höyüğü 1996 Yılı Kazısı", *XIX. KST*, 1 Cilt, 123-149.
- SANDALCI, S.-BİLGİN, Z. 2015, "Unique Mould Technique for Ceramic Production in Early Bronze Age Level of Seyitömer Mound", *3. International Symposium on Traditional Kütahyaware and 1. Eurasia Ceramics Congress*, 6-8 October 2010.
- SCHACHNER, Ş.-SCHACHNER, A. 1995, "Ürgüp ve Nevşehir Müzelerindeki Depas Amphikypellon ve Tankart Tipli Kaplar ve Düşündürdükleri", A. Erkanal, H. Erkanal, H.Hüryılmaz, A. T. Ökse, N. Çınardalı, S. Günel, H. Tekin, B. Uysal, D. Yalçıklı (Ed.), *Eski Yakın Doğu Kültürleri Üzerine İncelemeler, İ. Metin Akyurt-Bahattin Devam Anı Kitabı*, İstanbul, 307-316.
- SCHLIEMANN, H. 1881, *Ilios, the City and Country the Trojans*, New York.
- ŞAHOĞLU, V.-BÖYÜKULUSOY, Ü. Ç.-ERBİL, Y. H.-ERKANAL, H.-TUĞCU, İ. 2014, "2012 Yılı Çeşme-Bağlararası Kazıları", *Anadolu/Anatolia* 40, 179-194.
- TOPBAŞ, A., 1992, "Kütahya Seyitömer Höyüğü 1990 Yılı Kurtarma Kazısı", *II. Müze Kurtarma Kazıları Semineri*, Ankara, 11-34.
- TOPBAŞ, A., 1993, "Seyitömer Höyüğü 1991 Yılı Kurtarma Kazısı", *III. Müze Kurtarma Kazıları Semineri*, Efes, 1-30.
- TOPBAŞ, A., 1994, "Seyitömer Höyüğü 1992 Yılı Kurtarma Kazısı", *IV. Müze Kurtarma Kazıları Semineri*, Marmaris, 297-310.
- YAYLALI, S.-AKDENİZ, E. 2002, "Aphrodisias Müzesi'ndeki Karahisar Buluntuları", *OLBA VI*, 1-39.

Figür 1: İkili birleşik çömler (a-e), üçlü birleşik testi (f), ikili birleşik tabak (g), (Seytömer Höyük kazı arşivi- FreeHand Çizimi: Asuman Kuru)

Harita 1 : Seyitömer Höyük Erken Tunç Çağ III Birleşik Kaplarının Diğer Yerleşimdeki Örneklerle Benzerlik Dağılımı